

Obchody 70-lecia Instytutu Piłsudskiego w Nowym Jorku Skarbnica wiedzy o Polsce i amerykańskiej Polonii

Zarząd Instytutu Piłsudskiego z konsulem Mateuszem Stąsiekiem oraz konsul Alicją Tunk

Fot. Instytut Piłsudskiego, Konsulat RP w Nowym Jorku

11 października 2013 roku w siedzibie Konsulatu Generalnego RP w Nowym Jorku odbyły się obchody 70-lecia Instytutu Piłsudskiego. Do Konsulatu przybyło ponad 200 gości, wśród nich przedstawiciele licznych instytucji polonijnych, w tym Elżbieta Baumgartner z Polsko-Słowiańskiej Federalnej Unii Kredytowej i dr Janusz Romański z Polskiego Uniwersytetu Ludowego, który wręczył prezes Instytutu Piłsudskiego dr Magdzie Kapuścińskiej specjalny dyplom z okazji jubileuszu. Uroczystość uświetnił 40-minutowy koncert znanej polskiej pianistki Magdaleny Baczewskiej, która wykonała utwory Chopina i Paderewskiego. Mistrzynią ce-

remonii była Anna Tarnawska. Była to druga część obchodów – 5 czerwca br. jubileusz świętowany był na Zamku Królewskim w Warszawie oraz w siedzibie Stowarzyszenia „Wspólnota Polska”. Gali tej patronował minister kultury i dziedzictwa narodowego Bogdan Zdrojewski.

Przybyłych do Konsulatu gości i przyjaciół Instytutu powitał zastępca szefa placówki konsul Mateusz Stąsieki, który podkreślił, że Instytut Piłsudskiego jest jedną z najważniejszych instytucji polonijnych w Stanach Zjednoczonych, której misją jest podtrzymywanie i krzewienie polskich tradycji oraz stanie na straży prawdy historycznej.

Ciąg dalszy na str. 4

Polonia w Nowym Jorku

Obchody 70-lecia Instytutu Piłsudskiego w Nowym Jorku

Skarbnica wiedzy o Polsce i amerykańskiej Polonii

Dokończenie ze str. 1

Prezes Instytutu dr Magda Kapuścińska, dziękując Ministerstwu Spraw Zagranicznych, a przede wszystkim Konsulatowi Generalnego RP w Nowym Jorku za pomoc w organizacji tych uroczystości, powitała wszystkich gości w imieniu Instytutu i zaznaczyła, że biorąc pod uwagę fakt, że Instytut Piłsudskiego jest kontynuacją Instytutu założonego w Warszawie w 1923 roku, to dożył już poważnego wieku 90 lat. Nie stracił jednak na aktywności i dalej promuje historię i kulturę polską w Stanach Zjednoczonych.

Dyrektor wykonawcza Instytutu, dr Iwona Drag-Korga, wygłosiła referat na temat historii, losów oraz dalszych planów Instytutu Piłsudskiego, po którym zaprezentowany został film w reżyserii Tomasza Magierskiego, opisujący działalność naukowo-kulturalną Instytutu. Spontaniczną reakcją, jaką wywołał film, było odśpiewanie na stojąco pieśni patriotycznej „My, pierwsza brygada.”

Tak to się zaczęło

Instytut Józefa Piłsudskiego powstał 4 lipca 1943 r. Wśród założycieli była grupa najbliższych współpracowników Marszałka, którzy w wyniku działań wojennych znaleźli się w Stanach Zjednoczonych. Podczas II Walnego Zgromadzenia Komitetu Narodowego Amerykanów Polskiego Pochodzenia, zorganizowanego w Hotelu Washington w Nowym Jorku, wyłoniono ośmioosobowy Komitet Organizacyjny, którego zadaniem było utworzenie autonomicznego ośrodka pracy naukowej pod nazwą Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce Południowej, którego zadaniem było utworzenie autonomicznego ośrodka pracy naukowej pod nazwą Instytut Józefa Piłsudskiego w Ameryce Południowej Historii Polski.

Wśród założycieli, oprócz znanych działaczy polonijnych, takich jak: Franciszek Januszewski, Maksymilian Węgrzynek i Lucjan Kupferwasser znaleźli się polscy uchodźcy wojenni, którzy w II Rzeczypospolitej zajmowali ważne stanowiska państwowe: Henryk Floyar-Rajchman – były minister przemysłu i handlu, Ignacy Matuszewski – były poseł na

Węgrzech i minister skarbu oraz Wacław Jędrzejewicz – były minister oświaty. Ci trzej ministrowie nadzorowali we wrześniu 1939 r. transport Funduszu Obrony Narodowej i polskiego złota na Zachód, później jednak, gdy polski rząd w Londynie odsunął piłsudczyków na margines życia politycznego, odmawiając im nawet przyjęcia do wojska – zdecydowali się na emigrację do Stanów Zjednoczonych. Nowa placówka nawiązywała do tradycji utworzonego w 1923 r. w Warszawie Instytutu Badania Najnowszej Historii Polski (nazwanego po śmierci Marszałka jego imieniem).

Patriotyczna misja

Głównym celem założycieli Instytutu w Nowym Jorku było prowadzenie stałej, niezależnej instytucji badawczo-naukowej zajmującej się nie tylko gromadzeniem, przechowywaniem i badaniem dokumentów dotyczących Polski, ale także popularyzowaniem prawdziwej, niezafałszowanej wiedzy o Polsce i jej historii najnowszej. Instytut stał się depozytari-

Do Konsulatu przybyło ponad 200 gości – wśród nich przedstawiciele licznych instytucji polonijnych

Fot. Instytut Piłsudskiego, Konsulat RP w Nowym Jorku

Dr Janusz Romański z Polskiego Uniwersytetu Ludowego, który wręczył prezes Instytutu Piłsudskiego dr Magdzie Kapuścińskiej specjalny dyplom z okazji jubileuszu

Iwona Drag-Korga – dyrektor wykonawczy Instytutu – przedstawiła historię oraz plany na przyszłość placówki

Film w reżyserii Tomasza Magierskiego, opisujący działalność naukowo-kulturalną Instytutu, wywołał odśpiewanie na stojąco pieśni „My, pierwsza brygada”

szem pochodzącego z Instytutu w Warszawie tzw. Archiwum Belwederskiego uratowanego z płonącej stolicy. Zasoby archiwalne i biblioteczne rosły z latami. Najobszerniejszą część zbiorów, o kapitalnej wartości historycznej, tworzą akta pozyskane już na terenie Stanów Zjednoczonych. Dokumentują one działalność Polonii na przestrzeni ostatnich kilkudziesięciu lat, zawierają materiały pozostałe po wielu wybitnych mężach stanu, politykach i wojskowych. Dzięki aktywności i ofiarności Polonii amerykańskiej, Instytut powiększał swoje zbiory: archiwalne, biblioteczne, numizmatyczne i obrazów. Obecnie archiwum jest wzbogacane dzięki dokumentom przekazywanym przez osoby prywatne i instytucje polonijne, a zbiory biblioteczne rosną głównie dzięki darom Biblioteki Narodowej i Instytutu Pamięci

Narodowej.

Pierwsze lata działalności były dla Instytutu okresem walki o przetrwanie. Było ono możliwe głównie dzięki założycielom, kolejnym prezesom i dyrektorom, którzy ofiarowali swój czas, pracę i niejednokrotnie fundusze. Podobnie jak wtedy, tak i dziś działalność Instytutu w dużej mierze opiera się na pracy wolontariuszy, a podstawą finansowania placówki są składki członkowskie i darowizny. Mimo trudności finansowych Instytut rozwijał się. Odbywały się zjazdy i odczyty naukowe, wystawy, ukazywały publikacje o charakterze źródłowym, wspomnienia znanych postaci życia politycznego: Juliusza Łukasiewicza – byłego ambasadora RP w Paryżu i Józefa Lipskiego – byłego ambasadora RP w Berlinie. Z czasem Instytut zaczął przyznawać nagrody za prace historyczne i fundować stypen-

dia dla młodych, niezależnych naukowców.

Wojna o historię

W związku z działalnością cenzury i niszczeniem w kraju dokumentacji dotyczącej historii Polski, archiwalia Instytutu nabrały szczególnego znaczenia zarówno podczas niemieckiej okupacji, jak i po II wojnie światowej, kiedy Polska znalazła się pod rządem komunistów. Instytut wraz ze swoimi zbiorami nadal odgrywa ważną rolę. Unikato- wy zasób archiwalny i biblioteczny przyciąga licznych badaczy: profesorów, studentów, doktorantów i inne osoby, które znajdują tu materiały do publikacji, książek, prac magisterskich i rozpraw naukowych oraz ślady swoich przodków.

W Instytucie w początkowym okresie działalności nie było zawodowych archiwistów, którzy sprawowałyby merytoryczną opiekę nad

Polonia w Nowym Jorku

Obchody 70-lecia Instytutu Pilsudskiego odbyły się 11 października 2013 roku w siedzibie Konsulatu Generalnego RP w Nowym Jorku

Prezes Instytutu dr. Magda Kapuścińska

Przybyłych do Konsulatu gości i przyjaciół Instytutu powitał zastępca szefa placówki konsul Maciej Stąsień

Uroczystość uświetnił 40-minutowy koncert znanej polskiej pianistki Magdaleny Baczewskiej

całością zasobu. Zbiory były jednak przez cały czas dobrze zabezpieczone i udostępniane. Dodatkowo w latach 70. większość najważniejszych archiwaliów została zmikrofilmowana. Dzięki zmianom zaistniałym w Polsce po 1989 r. powstała możliwość podjęcia współpracy z polskimi instytucjami i środowiskami archiwalnymi. Od 2001 r., w porozumieniu z Naczelną Dyrekcją Archiwów Państwowych (NDAP) i Biblioteką Narodową, Instytut gości archiwistów i bibliotekarzy z Polski. Wyjazdy tych specjalistów były początkowo finansowane przez Fundację Kościuszkowską i Senat RP (poprzez Fundację SEMPER POLONIA), a

obecnie przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego.

W kierunku digitalizacji

Rozpoczęty w 2001 r. proces kompleksowej modernizacji archiwum i zabezpieczenia zbiorów obejmował między innymi sporządzenie komputerowej ewidencji zespołów archiwalnych, zapakowanie akt do teczek i pudeł z tektury bezkwasowej oraz umieszczenie ich w nowych, funkcjonalnych regałach. Wyposażenie archiwum sfinansowała Fundacja na Rzecz Nauki Polskiej w Warszawie. Opracowywanie archiwów i ich komputerowa ewidencja oraz elektroniczne katalogowanie

książek było i jest kontynuowane przez profesjonalnych archiwistów i bibliotekarzy z Polski, którzy co roku przebywają w Instytucie przez kilka miesięcy. Wspólnie z NDAP Instytut podjął następny, realizowany już w Polsce, projekt mający na celu konserwację i zmikrofilmowanie jednej z najcenniejszych swoich kolekcji – Powstania Śląskie. Transport archiwaliów współorganizował Konsulat Generalny RP w Nowym Jorku. Projekt ten był współfinansowany przez województwo śląskie. Mikrofilmy zostały zeskanowane przez Archiwum Państwowe w Katowicach, a zdigitalizowane zasoby są częściowo dostępne na stronie In-

stytutu poświęconej Powstaniom Śląskim. Prace nad digitalizacją tych zasobów postępują obecnie z pomocą ponad 60 wolontariuszy pracujących w USA, Polsce i innych miejscach na świecie.

Od początku 2009 r. realizowany jest projekt digitalizacji kolekcji zasobów z archiwum Instytutu. Instytut digitalizuje najważniejsze zbiory archiwalne, takie jak Archiwum Piłsudskiego. Projekt finansowany jest przez granty Senatu RP koordynowane przez Fundację SEMPER POLONIA. Wraz z NDAP jest realizowany projekt wirtualnego scalania dokumentów pochodzących z kolekcji rozproszonych. Dzięki umowie o współpracy z Instytutem Pamięi Narodowej (IPN), podpisanej w 2010 r., co roku przyjeżdżają do Instytutu pracownicy IPN, którzy digitalizują wybrane kolekcje archiwalne. Projekt digitalizacji wspierają wolontariusze i pracownicy współpracujących instytucji w Polsce.

Placówka otwarta dla wszystkich

Wybrane kolekcje są już dostępne online na stronie internetowej IP dającej pełen dostęp do dokumentów dla wszystkich zainteresowanych. Organizacją zaplecza informatycznego i szkoleniem zajmują się wiceprezesi: dr Marek Zieliński i dr Artur Kowalski. Dyrektorem wykonawczym, dr Iwona Korga, sprawuje opiekę merytoryczną, zaś kierownikiem

programu digitalizacji jest Marek Zieliński. Cieszą się oni z każdego wolontariusza, który pomaga w prowadzeniu tej ciekawej pracy.

Od lat Instytut jest placówką promieniującą polskością, otwartą dla ludzi ciekawych Polski i jej kultury. Odbywają się sympozja naukowe, uroczystości z różnych okazji, takich jak rocznice czy święta narodowe, gale roz-

dania nagród, spotkania z historykami, prezentacje książek, projekcje filmów, wystawy, lekcje dla młodzieży szkół polonijnych, kiermasze książek. Bieżąca działalność placówki i bogate zbiory sprawiają, że Instytut jest żywą skarbnicą wiedzy o Polsce i Polonii amerykańskiej.

opr. ar

Magdalena Baczewska wykonała utwory Chopina i Paderewskiego

Polska

PENSIONAT WZIASOWO-LECZNICZY „MARGARETKA ŚWIĘTOKRZYSKA”

Jeden z najnowocześniejszych ośrodków w Polsce, reklamujący zdrowy tryb życia i pozbycie się złodnych kilogramów i szkodliwych toksyn z organizmu, wspomagając leczenie otępień i wielu innych schorzeń.

Brzezinki 83, 26-001 Masłów
tel. 0048/41 / 311 10 69, 0048/532 377 832
www.margaretka-swietokrzyska.pl

Wymarzone miejsce dla ciała i ducha...

Kościół

THE NATIONAL SHRINE OF OUR LADY OF CZESTOCHOWA

654 Ferry Road • PO Box 2049 • Doylestown, PA 18901
Tel: 215-345-0600 • Email: info@czestochowa.us
www.czestochowa.us